

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisil se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 22. avgusta 1935.

Štev. 82.

Vloga mest v gospodarstvu

Mnenja smo, da ne vodi pot k napredku podeželskega gospodarstva in k rešitvi kmetijskih vprašanj iz kakšne upravne centrale direktno v vas, temveč da je kmetijsko gospodarstvo v najbolj ozki zvezi z mestnim in da vodi prava pot iz mesta v vas. Od stanja gospodarstva v mestih je odvisno stanje kmeta in vzrok, da je kmetijsko gospodarstvo v neugodnem položaju, je v neugodnem stanju mestnega gospodarstva. — Pri nas pa se je delalo v napačnem mnenju, da je neugodno stanje kmetijskega gospodarstva vzrok poslabšanja gospodarskega stanja v mestnem gospodarstvu. Nasprotno smo mi opozarjali, da je začelo najprej nazadovati gospodarsko stanje v mestih in nato potegnilo s seboj še podeželsko. Ko je potem še to zašlo v krizo, je do konca pobilo na tla še ono malo gospodarstva, ki je ostalo v mestih.

Opozorili smo na zgodovinsko dejstvo, da še nikdar ni bilo na svetu napredne vasi, a gospodarsko zaostalega mesta, temveč je gospodarski napredek vasi imel vedno svoje izhodišče v gospodarsko naprednem mestu. Pa tudi če bi hoteli postopati vprav nasprotno tem gospodar. zakonom, bi bilo nemogoče, da bi najprej dvignili vas in potem šele mesto. Naša splošna gospodarska struktura je takšne narave, da je takšen načrt neizvedljiv in da ga ne more izvesti nikaka upravna kombinirana politika. Preje bi povzročila splošno zmedenost v proizvodnji in v gospodarskem življenju in nastala bi samo nevarnost, da bi propadli še zadnji ostanki mestnega gospodarstva.

Zato smo svetovali, da se najprej vprašanje gospodarske krize vasi dobro prouči, preden se napravijo kakšni sklepi. Ena slaba odredba more povzročiti zelo slabe posledice, kakor so razni ukrepi pod prejšnjimi režimi podirali samo to, kar je bilo zdrav. Saj še ni pozabljena napačna finančna politika — finančnega hazarderja Gjorgjevića, bivšega finančnega ministra.

Pri obnovi podeželskega gospodarskega življenja je zato treba začeti pri mestu. Dvigniti najprej to, kar je porušeno v mestih, obnoviti najprej mestno gospodarstvo in potem podeželsko, ker na mestno se naslanja kmetovalec.

Prvo mesto v mestnem gospodarstvu je od nekdanj zavzemala trgovina, ki je bila glavni iniciator gospodarske delavnosti in ki je odpirala blagostanje ne samo mestu in deželi, temveč vsej državi. Vedno so bile v dobrih gnotnih razmerah one države, ki so imele dobro razvito trgovino, s tem blagostanjem pa je bila dokazana tudi politična moč države. In celo danes, ko se skuša trgovini odrekat njen veliki pomen, je dokazala žalostna izkušnja, dosežena z omejevanjem zunanje trgovine in z raznimi eksperimenti v notranji trgovini, da sveta ni mogoče postaviti na glavo, temveč da je treba hoditi po starih in dokazano pravih potih.

K sreči niso vse države skušale z nesrečnimi eksperimenti škodovati trgovini. Te države so skušale nasprotno ohraniti svojo trgovino v stanju, v kakršnem se je nahajala in zato so ohranile svoj doseženi nivo blagostanja, dočim so druge države s svojimi eksperimenti ustvarile samo kaos in zmešnjavo. Tudi mi spadamo v vrsto onih držav, ki so polnih 18 let samo eksperimentirale. Če se je le kje na svetu pokazalo nekaj novega, takoj smo bili pripravljani, da sprejmemo to tudi mi. Uredba se je vrstila za uredbo, da se z njimi uredita naša trgovina in naše gospodarstvo. V trenutkih pa, ko je bilo res treba nekaj storiti, smo sedeli s prekrižanimi rokami in se izgovarjali, da bo že naravni razvoj stvari vse opravil. Tako smo pustili pred leti, da je prišlo v konkurz veliko število trgovcev z deželnimi pridelki, ki so vzdrževali vas. Ti trgovci so propadli zaradi slabe valutne

politike, do tal pa so bili pobiti z uredbo o zaščiti kmeta ter z raznimi poldržavnimi ustanovami.

Predalec bi prišli, če bi navedli, kaj se je vse zagrešilo na škodo trgovine in kdo vse je kriv propadanja trgovine. Poudariti hočemo samo, da je danes, ko hočejo odločilni činitelji obnoviti gospodarsko življenje in obvladati sedanjo krizo, prvi pogoj ta, da se dvigne trgovina, ker je trgovina glavna hrbtenica podeželskega gospodarstva.

Železnice nesejo v Sloveniji največ

Zagrebska revija »Economist« je objavila podatke o dohodkih posameznih žel. direktij v Jugoslaviji. Po teh podatkih so znašali v proračunskem letu 1934/35 dohodki (v milijonih Din) direktij v

	od potniškega prometa	blagovnega	do vseh dohodkov
Beogradu	136,4	302,5	23,3%
Ljubljani	95,6	348,1	23,5%
Sarajevu	41,9	119,2	8,5%
Subotici	78,8	250,6	17,5%
Zagrebu	137,7	370,2	27,2%

Na posamezna ravnateljstva odpada železniških prog: beograjsko 2624,1 km, ljubljansko 1146,8 km, sarajevsko 1465,2 km, subotičsko 1900,1 km in zagrebško 2189,9 km.

Rentabilnost 1 km proge znaša torej: v ljubljanski direktiji 334.717 Din, v zagrebški direktiji 231.785 Din, v subotički direktiji 173.413 Din, v beograjski direktiji 167.279 Din, v sarajevski direktiji 110.012 Din.

Te številke dovolj jasno dokazujejo, kje se najbolj izplača graditi nove železnice, toda tudi ta opomin številčk za nekatere še ni dovolj jase.

Rentabilnost železnic je v Sloveniji največja deloma tudi zaradi precejšnjega mednarodnega tranzitnega prometa, ki gre skozi Slovenijo. Kako pa bi se šele dvignil promet, če bi imela Slovenija svojo železniško zvezo z morjem in če bi bile gotove tudi železniške proge Sevnica—St. Janž in Črnomelj—Vrbovsko, da bi imel tudi Maribor svojo najkrajšo zvezo z morjem! Donosnost teh zvez je izven dvoma, a kljub temu se te železnice ne grade, pač pa železnice, ki skoraj ne morejo biti rentabilne.

Velik dohodek železnic v Sloveniji pa

Zaposlitev tujcev

Potrebna je revizija vseh dosedaj izdanih dovoljenj tujcem

»Industrijski pregled«, ki je danes gotovo ena naših najboljših gospodarskih revij, piše o vprašanju zaposlitve tujcev pri nas naslednje:

»Vprašanje primarne važnosti za našo industrijo, njeno osamosvojitvev od tujine in ostvaritev njene neodvisnosti ko tudi zavarovanja pred tujo industrijsko špionažo je vprašanje zaposlitve tujih državljanov v naši industriji.

Nova uredba, s katero se ureja vprašanje zaposlitve tujcev v naši državi, je bila objavljena nedavno ter nadomestila ono iz leta 1925., ki je bila — more se reči — neka vrsta zakonitega kanala za dotok tuje delovne moči in njene zaposlitve. In takšna kakršna je bila, neprestano menjavana, dopolnjevana popravljana, da ni bil skoraj niti en njen predpis jasev in kategoričen, je pomenila samo zlo za našo narodno industrijo in za njeno ustvarjanje. — Nova uredba, izdana po 14letni izkušnji, je mogla biti in bi tudi morala biti boljša, toda pri nas je že navada, da se pri stilizaciji in izdaji gospodarskih zakonov in uredb ne vprašajo za svet gospodarske organizacije in ustanove, torej oni, ki imajo v teh stvarih največ praktične izkušnje. Zato imajo vsi ti predpisi mnogo preveč značaj biro-

Trgovina mora razviti promet in sprejeti vse deželne pridelke in to se bo trgovini tudi posrečilo, če se odpravijo vse ovire trgovini, zlasti vse favoriziranje konkurentov trgovine in če bo trgovino podpirala tudi preudarna državna finančna politika.

Mnenja smo, da je trgovina centralna točka, okoli katere se giblje vse naše gospodarsko življenje in v prvi vrsti tudi ono na deželi. Le če bomo obnovili trgovino, bomo tudi premagali gospodarsko krizo.

tudi zahteva, da železniška uprava nekaj stori za zboljšanje prometa v Sloveniji.

Tu je v prvi vrsti omeniti ljubljanski kolodvor, ki je že davno premajhen in ki bi moral biti že davno zgrajen nov. Posebno ob sobotah, nedeljah in praznikih je naravnost čudež, da se kar redno ne dogajajo nesreče. Je sicer res, da se vse uradništvo in vse osebe na ljubljanski postaji naravnost požrtvovalno trudi, da se odvijata veliki promet brez nesreč, toda tudi oni so ljudje in tudi od njih se ne sme zahtevati nemogočih stvari. Danes pa se te že zahtevajo.

Kakor na ljubljanskem kolodvoru, tako je tudi na večini drugih postaj v Sloveniji železniško osebje preobremenjeno s službo, ker se pač v Sloveniji vse preveč »varčuje«. Primer z gorenskim tovornim kolodvorom to zlasti jasno dokazuje, ko se je brez vsake prave utemeljenosti napravila trgovcem in podjetnikom iz zahodne Ljubljane prav občutna škoda.

Pa tudi vagoni osebnih vlakov v Sloveniji so takšni, da se potniki upravičeno jeze. Končno je vendar Slovenija letoviški kraj, kamor prihaja polno tujcev, ki pač niso navdušeni, če vidijo same stare in že davno za skladišče zrele vagona.

Sploh bi se moralo za tujca napraviti na naših železnicah nekaj več, kakor pa se dela. Tako n. pr. manjka v Grobelnem, kjer morajo potniki z Madjarske čakati na zvezo poldrugo uro, vsaka udobnost za tujca. Morda bi se dalo v zvezi s kopališko upravo v Rog. Slatini kaj storiti v tem pogledu. Tudi nepotrebna čakanja bi bilo mogoče odpraviti z motornimi vagoni.

Toda v Sloveniji, kjer so železnice najbolj rentabilne, motornih vlakov nimamo, pač pa vozijo skoraj prazni drugje.

Več treba storiti za napredek železnic v Sloveniji, pa bodo že sedaj znatni dohodki železnic še bolj narasli.

kraticega, pisarniškega in teoretičnega pojmovanja posameznih šefov oddelkov, načelnikov in referentov, katerim je poverjena njih izdelava. Birokratizem v gospodarstvu pa je parazit, ki ne samo ovira, temveč naravnost ubija!

Ne spuščamo se v kritično presojo uredbe. Hočemo samo predlagati potrebne izpremembe glede njene uporabe in njenega izvajanja.

Imamo eno najbolj modernih zakonodaj. Kljub temu pa je socialno vprašanje in njegovo pojmovanje pri nas na še zelo nizki stopnji. To se najbolj vidi tudi iz one kampanje, da treba socialno ministrstvo odpraviti, ker da je nepotrebno in odveč! Zalibog pa se smatrajo ti naši moderni zakoni pri nas kot zakoni tretje vrste in v njih določene zakonite pravice — bolj kot miloščina in dobroteljnost kakor pa kot pridobljene in z zakonom sankcionirane pravice!

To nerazumevanje socialnega momenta v našem javnem in gospodarskem življenju je privedlo poleg še nekaterih drugih razlogov do zaposlevanja tujcev pri nas, zlasti v naši industriji. Nimamo — in mnenja smo, da je sploh ni! — natančne statistike

o zaposlitvi tujcev pri nas, vendar pa je mogoče sklepati, da jih je vsaj toliko, kolikor je pri nas nezaposlenih delavcev. In takoj se pojavlja jasna in nepobitna resnica: če ne bi bilo teh tujcev, ne bi bilo pri nas nezaposlenih delavcev!

Mnogo je podjetij, pri katerih delajo tuji delavci in katere bi mogli zamenjati naši delavci. Največkrat brez dovoljenja za zaposlitev ali le z začasnim dovoljenjem, ki se stalno podaljšuje ter se s tem formalno skrijejo za zakonito zaščito, ki je najbrže niti zakonodajalec sam ni predvidel. Razne konvencije z drugimi državami, ki smo jih morali sprejeti zaradi drugih uvoznih koncesij, so nam vsilile tuje moči in omogočile tujini, da pri nas zaposli svoje delovne moči in s tem olajša svoje socialno vprašanje. Imamo tudi tuje državljane, ki so nastavljeni pri nas že pred letom 1922. in ki so s tem pridobili pravico za zaposlitev, pa čeprav kot tuji niso hoteli sprejeti našega državljanstva. A poleg teh imamo tudi takšne, ki niso naši državljani, ki niso nastavljeni pred l. 1922., ki nimajo dovolila za zaposlitev, niti formalnega niti začasnega, katerim je celo delo prepovedano, pa vendar — delajo in so nastavljeni (primer s tvornico konoplje v Baču), ker se vedno najde »način«, da ostanejo na delu, in to pred očmi oblasti, ki bi jih morale izgnati.

Bojimo se, da se bo vse to dogajalo tudi po novi uredbi. Res je, da je tudi tuji državljan človek in da človekoljubje igra tudi tu svojo vlogo, toda to človekoljubje ne sme pomeniti nehumanosti do našega lastnega delavca in nameščenca ter biti v nasprotju z interesi naše domovine in njene obrambe. Vgled za to nam nudijo baš postopanja »kulturnih« držav, ki so mnoge naše državljane deportirale, z njih rodbinami in otroci vred ter jih s tem uničile, pa čeprav so dvajset in več let delali v teh državah. Vidimo, kaj vse tuji delavci delajo, izvedo ter poročajo o industrijah, v katerih so zaposleni, svojim doma in kakšne posledice nastajajo zaradi tega. Vidimo, da se vse tuje industrije emancipirajo od tujih delavcev, in zakaj potem pri nas ta pretirana obzirnost! Ali iz človekoljubja ali zaradi nepojmovanja posledic, ki morajo nastati ali zaradi kaprice nekaterih šefov podjetij ali — kar se nam zdi najbolj verjetno — zbog honorirane tolerance onih, ki bi morali uporabiti zakon?

Treba je zmanjšati in reducirati zaposlitev tujega delavstva pri nas in deloma ga popolnoma izključiti iz posameznih industrijskih delavnic, kjer to zahteva interes državne obrambe. To je dolžnost oblasti!

Potrebno pa je, da tudi zasebna iniciativa stori svoje! Snobizem igra tudi tu svojo vlogo. Nastavi se francoski kuhar — zaradi reklame. Ali češki, da bi privabil Čeha, kakor da bi prihajali k nam Čehi zaradi češkega kuharja. Nekateri zopet mislijo, da bodo več blaga prodali, če ga barvajo Nemci, drug pa zopet misli, da bo zanj bolje, če naglasi, da nadzira njegovo tvornico čevljev Švicar iz Balijevih tvornic. Moremo celo reči, da ni tujca, ki se ponudi za delo, da ne bi dobil pri nas mesta, če je le količikaj možnosti za njegovo zaposlitev.

Še nekaj! Tujci prihajajo k nam, delajo, zaslužijo in odhajajo. Ljubosumne čuvajo svoje znanje, da bi nas prisilili, da zopet nastavimo tujca. In naše delavstvo? In ustvarjanje našega lastnega delavskega kadra? In ustvarjanje naše lastne delovne moči za primer vojne, ko bodo tujci odšli, da vzamejo puške, s katerimi bodo streljali na nas!

Namestitvev tujih delavcev ni interna stvar podjetij. Ona se tiče javnih, obrambnih in gospodarskih interesov države in naša dolžnost je, da o tem vodimo račun.

Imamo novo uredbo. Potrebno je izvesti revizijo vseh dosedaj izdanih dovoljenj, izdanih po stari famozni uredbi. Vse one, ki nimajo v resnici pravih, po zakonu predpisanih dovoljenj, je treba odpustiti. Vse one silne šefe, direktorje, knjigovodje in

nadzornike! In vse strojepisce in vse delavce, ki delajo brez pravice! Naj postavi tuji kapital svoje opazovalce, zastopnike, kontrolorje in podobno — toda zaposlene naj bo le naše delavstvo in uradništvo! Vemo, da bo tudi to glas vpijočega v puščavi, ker bodo nekateri častilci denarja odstopili svoje ime in pustili tujcem, da delajo, kar hočejo.

Junija 1933 je razložil v »Industrijskem pregledu« gosp. Blažević nekatere poglede glede zaposlitve tujcev v naši industriji. Od takrat se žal stanje ni izpremenilo in naj se bila njegova izvajanja še tako patriotična, strokovnjaška in nujna. Birokra-

tizem nima časa, da bi slišal glas javnosti in glas onih, ki vedo, kaj treba storiti.

Francija, Turčija, Avstrija, Madjarska, Italija — o Nemčiji niti da govorimo — pa tudi Romunija in Bolgarska ustvarjajo svoj delavski kader ter temeljito in brezobzirno odpuščajo tuje delavce, pa celo naše izseljence. Zato se pa pri nas še vedno šopirijo mnogi tujci, ki se nočejo naučiti niti našega jezika in ki niti nimajo dovoljenja za bivanje v naši državi. Potrebna je boljša uredba kakor pa je bila stara. Toda še bolj potrebna je vestna in stroga kontrola. Ker to je imperativ našega usposobljenja za delo, pa tudi naše industrijske neodvisnosti!

Trošarino na električni tok treba znižati

Najbolj napačna so ona davčna bremena, ki obremenjujejo proizvodnjo, ker se s tem preprečuje vsako oživiljenje gospodarske delavnosti. Zato so gospodarski krogi od vsega početka ugovarjali uvedbi trošarine na električni tok ter dokazovali, kako mora imeti ta trošarina samo kvarne posledice. Toda vsi njih ugovori so bili zaman in trošarina na električni tok je bila uvedena in da bi se njena škodljivost še bolj izkazala, je kmalu nato prišla še banovinska trošarina.

Kakšne so bile posledice te trošarine, dokazuje poročilo Kranjskih deželnih elektraren, ki so za Falo največje električno podjetje v Sloveniji. Z uvedbo državne trošarine 70 par za kilovatno uro je bila cena toka povišana približno za 21 odstotkov, istočasno pa je padel konsum toka v posameznih področjih za 20 odstotkov. Pri električnem toku za obrtniške in industrijske namene znaša povišanje cene toka samo 5 do 10 odstotkov, vseeno pa je padel konsum, ker je postala cena za nekatera industrijska podjetja previsoka.

Druga važna ugotovitev Kranjskih deželnih elektraren je, da znašajo njih stroški pri izračunavanju in nakazovanju državne trošarine 10% vsega donosa, ki ga daje državna trošarina. Poleg tega pa zahteva tudi kontrola državnih oblasti nad dohodki državne trošarine velike izdatke, da gre velik del trošarine le za neproduktivne namene. Uvedba državne trošarine na električni tok je nadalje zahtevala nabavo na tisoče električnih števecv, kar pomeni, da so šli za te števce milijoni dinarjev v tu-

jino. To tudi ni bilo v korist našemu gospodarstvu.

Kakor kažejo računi posameznih podjetij, pomeni državna trošarina na električni tok tudi preveliko obremenitev končnega izdelka. Najbolj je od trošarine zadeta lesna industrija, kjer znaša obremenitev tudi šest in več odstotkov cene finalnega izdelka. To se zlasti kaže pri proizvajanju rotacijskega papirja. Anketa, ki jo je o posledicah državne trošarine na električni tok priredila Zveza industrijev v Ljubljani, je odkrila, da je ta trošarina kriva, če se nekateri rudniki ne elektrificirajo.

Zato je nad vse upravičena zahteva gospodarskih krogov, da se sedanja trošarina na električni tok odpravi ali vsaj temeljito revidira. Najmanj, kar pa bi se moralo zgoditi, je to, da se za tok za razsvetljavo obrtniških in industrijskih delavnic ter dvorišč predpiše ista trošarina kakor za tok, ki služi kot pogonska sila. Posebno znižano trošarino bi bilo morda treba uvesti za rudnike ter znatno znižati trošarino za tok, ki se uporablja pri proizvajanju celuloze in lesovine.

Banovinske trošarine na električni tok pa bi se morale sploh odpraviti ali pa vsaj podobno reducirati kakor državna trošarina. Enako bi se moralo določiti tudi glede občinskih trošarin, ki dostikrat s svojimi velikimi razlikami škodujejo tudi konkurenčni sposobnosti podjetij. Čas je, da že enkrat obvelja načelo, da davčna bremena ne smejo podraževati produkcije. In zato se morajo trošarine na električni tok odpraviti ali pa vsaj bistveno znižati.

Odplačilni načrt za zadružne zveze Dravske banovine

Na osnovi čl. 2. pravilnika k členu 5. uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934 je kmetijski minister odobril z odločbo od 1. maja 1935, št. 25.408/V, ta odplačilni načrt za

Zadružno zvezo v Ljubljani, registrovano zadrugo z omejeno zavezo,

Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani, registrovano zadrugo z omejeno zavezo,

Zvezo gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani, registrovano zadrugo z omejeno zavezo,

po katerem bodo zadruge, vključene v imenovanih zvezah, izterjevale od dolžnikov-kmetov svoje stare terjatve, nastale pred 20. aprilom 1932.

Čl. 1. — Kdo se smatra za dolžnik-kmeta, je določeno v čl. 2. uredbe o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934.

Čl. 2. — Zadruge računajo dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 največ 6% obresti letno za nazaj. Le zadruge, ki imajo več ko 25% svoje obratne glavnice (t. j. vseh lastnih in tujih sredstev) izposojene od drugih denarnih zavodov, smejo računati dolžnikom-kmetom od 1. januarja 1935 dalje največ 7½% obresti na leto.

Čl. 3. — Dolžniki-kmetje morajo vsako leto najkasneje do konca meseca novembra plačati obresti od dolžne glavnice po čl. 2. tega odplačilnega načrta. Od dne dospelosti se računijo zamudne obresti v enaki izmeri.

Čl. 4. — Dolžna glavnica odplačujejo dolžniki-kmetje, izvzemši primer po čl. 5., v 12 letih po naslednjem načrtu:

- v letu 1935. en odstotek,
- v letu 1936. dva odstotka,
- v letu 1937. tri odstotke,
- v letu 1938. štiri odstotke,
- v letu 1939. pet odstotkov,
- v letu 1940. sedem odstotkov,
- v letu 1941. devet odstotkov,
- v letu 1942. enajst odstotkov,

- v letu 1943. trinajst odstotkov,
- v letu 1944. štirinajst odstotkov,
- v letu 1945. petnajst odstotkov,
- v letu 1946. šestnajst odstotkov.

Kot dolžna glavnica se smatra stanje dolga, izračunano po čl. 3., odstavek 5., uredbe z dne 3. avgusta 1934.

Odplačilo na glavnico je plačati vsako leto najkasneje do 30. novembra.

Čl. 5. — Če dolžna glavnica pri zadruzi ne presega zneska Din 6000—, odplačuje dolžnik zadruzi poleg vsakoletnih obresti letno najmanj ¼ dolžne glavnice, in sicer do konca novembra vsakega leta.

Čl. 6. — Če dolžnik ne plača obresti in odplačila na glavnico v teku treh mesecev po dospelosti, izgubi pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega načrta.

Čl. 7. — Ako zadruza ugotovi, da dolžnik otujuje ali obremenjuje ali pustoši svoje premoženje, tako da bi iz tega nastala nevarnost za njeno terjatev, izgubi dolžnik pravico do ugodnosti iz tega odplačilnega načrta z dnem, ko je prejel od zadruge pisмено obvestilo o tem.

Proti taki odločbi zadruge ima dolžnik v roku 15 dni od prejema obvestila pravico do pritožbe na pristojno revizijsko zvezo, ki odloča dokončno.

Čl. 8. — Obresti, ki bi jih moral plačati dolžnik do 15. decembra 1934, se smejo po prisilni poti izterjati po preteku 15 dni po objavi odplačilnega načrta v »Službenem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine«.

Čl. 9. — Predpisi uredbe o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934 se smiselno uporabljajo, kolikor ne nasprotujejo določilom tega odplačilnega načrta.

Čl. 10. — Odplačilni načrt dobi obvezno moč z dnem, ko se objavi v »Službenem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine«.

Načrt velja torej od dne 20. avgusta dalje.

† Peter Magerl

V visoki starosti 74 let je umrl v Peklu pri Mariboru graščak Peter Magerl, bivši župan občine Pekel. Pokojnik je bil daleč na okoli znan kot dober gospodar in mož lepega značaja, ki je vedno rad pomagal, kjer je bila njegova pomoč potrebna. Zlasti je skrbel za procvit gasilskega društva v Peklu, ki ga je v priznanje njegovih velikih zaslug za društvo izvelilo tudi za častnega člana. Za ves kraj pomeni njegova smrt veliko izgubo.

Pogreb blagega pokojnika je bil danes v četrtek iz Pekla, od koder so prepeljali truplo v rodbinsko grobnico v Poljčanah. — Bodi ohranjen vrlemu možu časten spomin! Njegovi težko preizkušeni rodbini pa naše iskreno sožalje!

Ljubljana v jeseni

Dela za velike razstave »Naš Jadran« se bližajo zaključku. Razstava, ki bo v okviru letošnjega jesenskega Ljubljanskega velesejma od 5. do 16. septembra, bo po svojem obsegu in bogastvu ena največjih doslej prirejenih razstav v naši državi. Poleg pregleda delovanja Jadranske straže nam bo razstava podala zgodovino pomorstva na Jadranu, orografijo, geografijo, meteorologijo, jamarstvo, živalstvo, rastlinstvo, narodne noše in običaje, pomorski promet, tujski promet, razvoj in pregled naše vojne mornarice, moč naše trgovske mornarice, slikarsko umetnost v zvezi z našim morjem in gospodarstvo na Jadranu. Vse to pa bo izpopolnjeno z veliko razstavo živih morskih rib. Da bodo obiskovalci mogli primerjati morske ribe s sladkovodnimi ribami, bo v velikem podzemnem bazenu tudi razstava teh rib. Uprava Ljubljanskega velesejma je poskrbela, da bo tudi zabavni del razstave najzanimivejši in v duhu našega Jadrana.

Pohištveno mizarstvo bo zopet bogato zastopano na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 5. do 16. septembra. Razstava bo nudila vsakemu dovolj možnosti, da si izbere pohištvo po svojem okusu in razmerah. Naš pohištveni obrt od leta do leta vedno bolj napreduje in tako bo tudi letos pokazal svoje možnosti in napredovanje n. pr. v interijerih, oblikah arhitekture, tehnično-konstruktivnem izdelovanju, kombiniranju lesa in lužila itd. Obiskovalcem jesenskega Ljubljanskega velesejma priporočamo, da si temeljito ogledajo tradicionalno, pa vendar vedno znova zanimivo pohištveno razstavo v paviljonih E in F.

Trg. nadaljevalna šola v Ljubljani

Šolski odbor Združenja trgovcev v Ljubljani naznanja, da bodo popravni izpiti na trgovski nadaljevalni šoli dne 2. septembra 1935 ob 2. uri popoldne.

Vpisovanje novincev v I. razred bo dne 3. in 4. septembra v prostorih Združenja trgovcev, vsakokrat od 9. do 12. ure popoldne. Vsak prijavitelj mora predložiti izpričevalo, da je dovršil najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole ali pa višjo narodno šolo. Pri vpisu predloži vsak zadnje šolsko in zdravniško izpričevalo.

Vpisovanje v ostale razrede bo 3. in 4. septembra istotam, vsakokrat od 2. do 5. ure popoldne. Pri vpisu se mora izkazati vsak z lanskim izpričevalom in plačati predpisano šolnino v znesku Din 500—.

Novinci pa plačajo poleg te šolnine še Din 100— vpisnine.

Redni šolski pouk se prične dne 9. septembra t. l. ob 2. uri popoldne.

Natančni razpored bo razviden na šolski deski. — Šolski odbor.

Ponudbe in povpraševanja

Velika švicarska tvornica, ki se bavi s proizvodnjo ravnih, metrov, ravnil za risanje, premernih ravnil (Baumesskluppen), letev za merjenje (Messlatten), letev za niveliranje, miz za merjenje, miz za risanje, meril, trikotov, pantografov, kotomerov itd., išče za kraljevino Jugoslavijo enega ali več strokovnih zastopnikov. Interesenti naj se z omembo referenc obrnejo na švicarski konzulat v Zagrebu.

Švicarsko podjetje, ki se bavi s proizvodnjo strojev za seštevane z 10 tipkami, išče v stroki dobro uvedenega zastopnika za kraljevino Jugoslavijo. Interesenti naj se z navedbo referenc obrnejo na švicarski konzulat v Zagrebu.

Politične vesti

Revolucija v Albaniji se je predvsem ponesrečila, ker so zarotniki v mestu Fieri prekmalu udarili. Povod za njih prezgodnji nastop je bil nepričakovani prihod generala Giliardija, ki je tako še enkrat rešil kralja Zogua. Zarota je bila zelo široko organizirana in je imela za cilj proglastitev republike, kateri naj bi predsedoval Fan Noli. Zarota je bila organizirana od neke tuje države, da bi imela vzrok za intervencijo.

Baron Aloisi je pri svojem odhodu iz Zeneve odkrito izjavil, da je zelo skeptičen do vseh poskusov, da bi se rešil italijansko abesinski konflikt mirno. Cilje italijanske politike v Abesiniji je odkrito razložil Mussolini Edenju že v Rimu in o teh ciljih je podrobno poučena tudi francoska vlada. Vojaške operacije Italije v Afriki pa ne bodo imele nobenega vpliva na njeno politiko v Evropi.

Kljub tej izjavi italijanskega delegata pa upajo Angleži še vedno, da bi bilo mogoče mirno rešiti italijansko-abesinski konflikt. Listi napovedujejo, da bo Anglija v Zenevi zelo energično pritisnila na Italijo. Na seji angleške vlade se bo razpravljalo predvsem o tem konfliktu, ker je v nevarnosti tudi Društvo narodov. Angleški listi napovedujejo, da bo Anglija najbrže preklicala prepoved dobave orožja in vojnega materiala Abesiniji.

V Londonu je bila važna seja vlade, ki so se je udeležili zunanji minister Hoare, visoki komisarji za Avstralijo, za Novo Zelandijo, za Kanado in egiptski poslanik. Podpredsed. min. sveta Macdonald je izjavil, da smatra sedanji položaj za najresnejši po l. 1914.

Italijanski listi pišejo, da bo italijanska vojska že v treh mesecih v Adis Abebi ter bo nato proglastila za abesinskega cesarja nečaka sedanjega cesarja 15letnega Ras Makonena. Toda drugo vprašanje je, če miso italijanski listi malo preveč optimistični, ker pišejo drugi vojaški strokovnjaki z ozirom na francoske izkušnje v Maroku, da bi bilo mogoče Abesinijo popolnoma zasesti, tudi če bi šlo vse po sreči, šele po dolgih letih.

Fašistični glavni tajnik Starace in vsi pokrajinski tajniki stranke so pisali duceju, naj jih pošlje v Abesinijo kot prostovoljce.

Za namestnika propagandnega ministra — Mussolinijevega zeta grofa Ciana, je bil imenovan predsednik literatske korporacije Dino Alfieri.

Italijanski listi naglašajo, da bo pri letošnjih manevrih sodelovalo pol milijona vojakov in da pomenijo ti manevri prvi poskus splošne mobilizacije.

Italijanska vlada je zaprla vse blagovne borse, da prepreči špekulacijo v terminskih kupcih. Cene rastejo namreč v Italiji neprestano, zlasti pa cene živil.

V japonskih krogih v Adis Abebi se trdi, da bo dala Japonska Abesiniji v primeru vojne večje posojilo.

Španska vlada je sklenila, da ostane Španija v primeru afriške vojne nevtralna in je že odposlala na važne mejne točke Maroka gorsko topništvo, ojačenja pa dobe tudi vse posadke ob gibraltarski ožini.

Vsa abesinska vojska šteje danes 450.000 mož. S tanki in letali upajo Italijani, da bodo to vojsko premagali v treh mesecih.

Na pariški borzi so padli papirji Šueške prekopne družbe za 260 točk, ker so se ponesrečila pogajanja treh. Očividno računajo delničarji z možnostjo, da bo Šueški prekop zaprla Anglija za italijanske ladje.

Proizvodnja tvornice za orožje in vojni material je po podatkih Društva narodov v letošnjem prvem polletju narasla skoraj v vseh državah, najbolj pa v Italiji in Nemčiji. Proizvodnja se je znižala samo v Franciji in Nizozemski.

Nemška mornarica je dobila baje nove torpedne čolne, ki bodo imeli hitrost do 40 vozlov na uro. Za posadko bodo uporabili samo mornarje, ki se prostovoljno prijavijo za to nevarno službo, ker bo vsak mož posadke v primeru vojne skoraj gotovo zapisan smrti.

Carinska afeta, ki so jo odkrile francoske oblasti v pristanišču Le Havre, zavzema vedno večji obseg. Dosedaj je ugotovljeno, da je bila francoska državna blagajna zaradi teh poneverb oškodovana za eno milijardo frankov.

Ekvadorska vlada je proglastila diktatoru predsednika Velisqua Barka, čemur pa se je vojska uprla in aretirala vso vladno kar v glavnem mestu Quito. Po deželi ni bilo boja.

Čudno postopanje glavnih funkcionarjev Narodne banke s sušaškimi gospodarstveniki

Pod tem naslovom prinaša »Primorski Lloyd«:

Tukajšnji izvozniki lesa, živine in žita so opozorili svoje vodilne gospodarske ustanove o veliki nevarnosti, ki je nastala za naše izvoznike v Italijo, ker je Narodna banka od danes na jutri ustavila vsak odkup lir, nekaj kesneje pa pristala na odkup lir, toda ne po 2%, temveč po 5%. Jasno je, da tako visokega odstotka odkupa ne more prenesti izvoz preje navedenih predmetov, ker je zaslužek izvoznikov neprimerno manjši od tega odstotka. Kako visoka pa je obrestna mera pri 5% odkupu za 6 tednov, ni treba poudarjati.

Na te in druge težave pri izvozu v Italijo so bili opozorjeni Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu, trg. ind. zbornica v Zagrebu ter podružnica Narodne banke na Sušaku, katero so izvozniki tudi naprosili, da prideta gospoda guverner in gen. direktor Narodne banke, ki sta imela konferenco z demarnimi zavodi in privredniki v Zagrebu, Ljubljani in Varaždinu, tudi na Sušaku ter naj imata z izvozniki konferenco, na kateri bodo izvozniki navedli razloge, ki onemogočajo naš izvoz v Italijo ter obenem predlagali, kako te ovire odstraniti. Gosp. upravnik sušaške podružnice je spoznal potrebo takšnega sestanka ter je takoj ta predlog usvojil in ga sporočil svojim predpostavljenim. Konferenca bi morala biti 13. ali 14. t. m., o čemer so poročali tako zagrebški listi, kot tudi »Primorske Novine«, katere uredništvo je celo voščilo gospodom od Narodne banke prijetno bivanje na Sušaku. Njun prihod je bil nato napovedan za 13. avgusta med 8. in 4. uro popoldne. Gospoda sta tega dne tudi dejansko prišla iz Ljubljane, a se nista hotela ustavititi na Sušaku, da zaslži želje in predloge izvoznikov, temveč sta po krajšem odmoru odpotovala s parnikom ob 4. uri v Crikvenico in potem naprej na Plitvička jezera.

To postopanje glavnih funkcionarjev Narodne banke je nerazumljivo. Dočim se izvozniki mučijo in gledajo katastrofo našega izvoza v Italijo, v prvi vrsti zaradi malomarnosti naših pristojnih faktorjev, in ko hočejo govoriti z zastopniki Narodne banke, da se napravi temu neznosnemu stanju konec, se ti gospodje, ki imajo odločilno

besedo v teh vprašanih, nanje sploh ne ozirajo.

S tem nista gospoda od Narodne banke pokazala potrebnega zanimanja za naš katastrofalno padajoči izvoz v Italijo, obenem pa sta tudi razkrila, kako cenita Sušak, naše najmočnejše izvozno pristanišče. To čudno in nerazumljivo postopanje glavnih funkcionarjev Narodne banke je napravilo mučen vtis v vodilnih gospodarskih krogih Sušaka.

Brez vsega moremo dostaviti, da tudi v vseh drugih krogih. Pri takem omalovaževanju našega izvoza pač ni čudno, če naš izvoz zastaja. Samo kje naj dobi Narodna banka devize, če ne od izvoza!

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica bo na svoje stroške šolala 15letnega slikarja samouka Neuheizerja iz Kovinja, ker ima izreden talent za slikarstvo.

Direktor »Putnika« Vladimir Perše je bil odlikovan s francoskim redom legije časti. Čestitamo!

Za upravnika zagrebškega gledališča je bil vendarle imenovan dr. Senoa. — Proti prejšnjemu upravitelju Konjoviću je bil v zagrebških krogih silovit odpor in združenje gledaliških igralcev je celo določilo vsoto 200.000 Din, da se doseže odpoklic g. Konjovića. Upamo, da je bil razpis te vsote samo lepa gesta.

17 bivših bojevnikov iz Petrovgrada je poslalo pismo abesinskemu cesarju, v katerem ga prosijo, da jih sprejme kot dobrovoljce v abesinsko vojsko, če pride do vojne z Italijo.

Pri Sarajevu je prišlo do težkih izgrediv zaradi nekega prepira med muslimani in pravoslavni. Orožniki so skušali napraviti red, a je množica navalila nanje, da so morali uporabiti orožje. Posledica tega je bila, da sta bila dva demonstranta ubita, nad dvajset pa ranjenih. Od kamenja je bilo ranjenih pet orožnikov in njihov komandir.

Nova avtomatska telefonska centrala se je začela montirati v Sarajevu. Centrala bo imela 2000 števil, njena kapaciteta pa se bo mogla polagoma povečati na deset tisoč števil.

Banska palača v Novem Sadu se prične v kratkem zidati in so stroški preračunjeni na 30 milijonov dinarjev.

V Bonačevi tvornici v Količevem je na-

stala stavka, ki pa nima meznega značaja. Vodijo se med tvornico in delavstvom pogajanja, ki bodo najbrže v kratkem uspešno zaključena.

V berlinski radijski razstavi je nastal požar ter velik del razstave popolnoma uničil. Pri gašenju se je ponesrečilo več gasilcev, več delavcev pa je dobilo zaradi požara težke opekline. En delavec je umrl.

Podzemeljski predor, ki ga grade na bulvaru Göring v Berlinu, se je sesul. Takoj so začeli z reševalnimi deli, da rešijo zasuete delavce, vendar je nevarnost, da večine delavcev ne bodo mogli več rešiti.

Število radijskih naročnikov v Nemčiji se je povisalo od 4,3 milijona v letu 1932. na 6,7 milijona v letošnjem letu.

Italija je dosedaj plačala za prevoz svojih vojakov skozi Sueški prekop okoli 200 milijonov dinarjev.

Francosko križarko »Dunkerque« so hoteli pri zadnjih nemirih v Toulonu potopiti francoski komunisti. Samo stroge odredbe pomorskih oblasti, ki so zaprle vse dohode k ladji, so preprečile nesrečo.

Carigrad ima 1291 tiskarn, v katerih se tiska 159 listov, med njimi 20 dnevnikov.

Jugoslavanski izvoznik jaje David Finzi je kupil na Dunaju hišo Huberte Marischeke za 220.000 šilingov, okoli 2 milijona dinarjev. Jugoslavanski producenti jaje pač niso tako srečni, da bi si kupovali hiše.

Nemška vlada je sklenila, da se vsa nemška policija vključi v nemško vojsko,

Sprejem učencev v Državno moško obrtno šolo za pletarstvo v Ptuj

Ta zavod ima namen izvežbat praktično in teoretsko v pletarstvu in vrbojstvu učence obojega spola in jih usposobiti za pletarske pomočnike. Slednjim pomaga po dovršeni učni dobi do zaslužka, ako ne bi mogli pletarstva izvrševati kot domači obrtni na svojih domovih.

Vpisovanje traja do 1. septembra t. l. in se lahko izvrši tudi pismeno. Prijava, kolokvna z Din 5.—, mora vsebovati krstni list (dokaz, da je učenec star najmanj 12 let), domovnico, odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo (dokaz, o dovršenih najmanj 6 razredih osnovne šole), izjavo staršev ali varuha, s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali gojenca in potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev.

Pouk se prične v četrtek 5. septembra t. l. ob 8. uri.

Otroški kostimi

po raznih cenah
že od Din 60⁰⁰
dalje. -- Dobro,
trpežne in ce-
nene so samo

TIVAR OBLEKE

za vse otroke

Dobave-licitacije

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do dne 28. avgusta ponudbe o dobavi 60 m gonilnih jermenj, 50 kg čistega angleškega kositra, 2 krmilnih batov za parni izvozni stroj, 300 sodarskih zakovic in 35 plošč iz črne pločevine.

Radio-Ljubljana

Petek, 23. avg.: 12.00: Skladbe vel. mojstrov (plošče); — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, obvestila. — 13.15 Odlomki iz zvočnih filmov (plošče). — 14.00: Vreme, spored, borza. — 18.00: Mandolinistični sekstet. — 18.40: Nekaj zabavnih besed (Fr. Lipah). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 20.00: Prenos iz Zagreba. — 22.00: Čas, poročila, spored. — 22.10: Cvetke iz naših in tujih logov (plošče).

Sobota, dne 24. avgusta: 12.00: Plošče. — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, obvestila. — 13.15: Plošče. — 14.00: Vreme, spored. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: Zunanji politični pregled (dr. Jug). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Ob 50 letnici prvega slovenskega izleta v Prago (dr. Ivan Lah). 20.00: Pester večer: Sodelujejo: radijski orkester, radijski jazz, Akademski pevski kvintet, radijski dramski studio in plošče. — 22.00: Čas, vreme, poročila. — 22.10: Nadaljevanje pestrega večera.

KUVERTA
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Tyrševa cesta št. 67
TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

KLIŠEJE
vseh vrst po
fotografijah,
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
klišarna
ST. DEU
LJUBLJANA
MILMATINOVA 13

**Trgovci! Naročajte blago pri
tvrdkah, katere oglašajo v
„Trgovskem listu“!**

Vsemogočni je poklical danes ob pol desetih k sebi po večno plačilo po dolgi in težki bolezni, previdnega s svetimi zakramenti, v starosti 74 let, našega ljubljeneža očeta, ozir. starega očeta in tasta, gospoda

Petra Magerla

lesnega industrialca, graščaka, bivšega župana občine Pekel, častnega člana prostovoljnega gasilskega društva v Peklu i. t. d.

Vse svoje delovanje je posvetil družini. Njegova izguba je nena-
domestljiva.

Pogreb bo v četrtek 22. avgusta ob pol 16 v rodbinsko grobnico pokopališča v Poljčanah. Sveta maša zadušnica se bo brala v petek, dne 23. avgusta ob sedmih v župni cerkvi Sv. Križa v Poljčanah.

Pekel-grad Viltuš, dne 20. avgusta 1935.

KAREL, sin, MICI, hčerka, ADELA in MAGDA, vnukinji

TISKARNA MERKUR, LJUBLJANA

Tiska knjige, časopise, ta-
bele, naročilnice, plakate,
lepake, cenike, vizitke itd.
Vse tiskovine dobavlja
hitro in po zmernih cenah

Gregorčičeva 23

Račun Poštne hranilnice
št. 13.108. Telefon 25-52
Lastna knjigoveznica